

D • N

28/5 1955

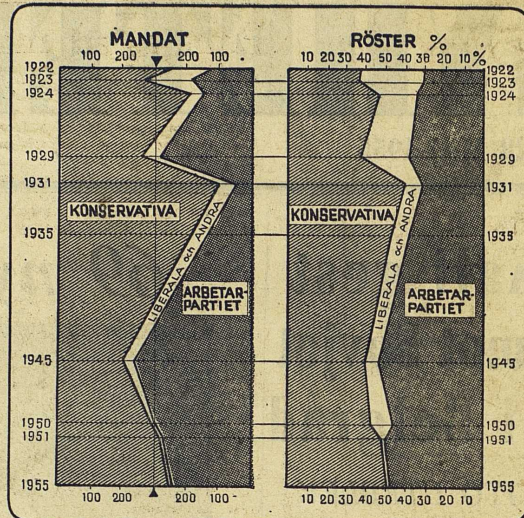
Engelskt val utan sensationer

Den engelska valrörelsen har varit stillsam, och resultatet har blivit det allmänt väntade. Valdeltagandet (76-77 procent) har varit lågt, åtskilliga procent lägre än 1950 och 1951, sannolikt också i realiteten lägre än 1945, ty den då fastslagna röstningsfrekvensen (73,5 procent) sammanhänge med registrering av de röstberättigade skett ovanligt långt före valet. De konservativa har, om man ser till mandatfördelningen, vunnit en betryggande seger, med en majoritet av omkring sextio över de andra partierna. Någon personlig triumf för Eden är naturligtvis utgången inte — den bekräftar tvärtom att väljarna röstar på parti, inte på person — men självfallet kommer framgången att öka den nye premiärministerns auktoritet och handlingsfrihet. Ser man på röstifforna, är det snarare stabiliteten än förändringen som är anmärkningsvärd. Högern har fått omkring 50 procent, labour 49 procent, mot 48 respektive 49 procent år 1951; att var femtonde väljare ändrat sin röstning är tillräcklig förklaring till resultatet. Då högerösterna i det hela är mer jämnt fördelade på valkretsarna än labourösterna, får högern med en ringa röstövertikt ett betydande antal nya mandat. Det liberala partiet förblir lika obetydligt som förut; i allt högre grad har väljarna övergivit detta parti, som på grund av majoritetsvals-systemet sedan årtionden är underrepresenterat. För liberalismen som idé är de ständiga nederlagen för det liberala partiet inte så väsentliga; det är typiskt att den liberala internationalen i sin tidskrift nämner den engelska, liksom den svenska, högern som ett slags andra klassens liberalt parti.

Varpå beror utgången? Spekulationer kring den frågan är föga givande, allra helst om förändringen inom valmanskåren är så obetydlig. De båda stora partiernas program är i fråga om utrikespolitiken nästan alldeles lika, även då det

gäller inrikespolitiken är skillnaderna starkt begränsade. Möjligen har de politiska och personliga brytningarna inom labour avskräckt väljarna; resultaten i de valkretsar där anhängare av Bevan ställt upp tyder dock inte på att den bevanitiska oppositionen är mindre populär än Attlees och fackorganisationernas partimajoritet. Framst visar väl valet helt enkelt att det engelska folket är relativt belåtet med läget, att det aggressiva missnöjet är ringa, att harmoni och balans kännetecknar det brittiska samhället. Var och en som ofta besökt England efter kriget har observerat den oavlätliga förbättringen, den stigande känslan av trygghet och tillförsikt. Hela utvecklingen efter kriget ter sig i dagens perspektiv lyckosam; först raden av sociala reformer och till stor del rationell socialisering under labour, sedan upphävandet av en del extrema åtgärder, ökad frihet för näringslivet, allmän återhämtning under högern.

På åtminstone en punkt ger valutgången rent sakligt klart besked: socialiseringspolitiken lockar inte längre väljarna. Flera av de socialiseringsåtgär-

Diagrammet visar förskjutningarna i underhuset och valmanskåren genom de tio valen under åren 1922-1955.

der som labour genomdrev (stålindustrin och delar av transportväsendet) har upphävt av högern, och en av de få bestämda punkterna i labours valprogram var kravet på att ny socialisering här skulle företas. Den konservativa segern ger regeringen tillfälle att helt genomföra den i princip beslutade avsocialiseringen; man kan nu hänvisa till att valmajoriteten uttryckligen gillat de konservativa besluten.

Valresultatet har blivit sådant som de främsta och mest

självständiga liberala organen, Economist och Manchester Guardian, önskat; en klar, men inte överväldigande konservativ majoritet. Någon reaktionär politik behöver inte befaras av en regering som är beroende av några hundra tusen marginalväljare. Både högern och arbetarpartiet måste styra med försiktighet, under hänsyn till den flytande väljargrupp som trots sin litenhet har avgörandet i sin hand. Det är den låxa som detta val med all önskvärd tydlighet inskärper hos de stora partiernas ledare.